

La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Âge (France, Bourgogne, Bohême), ed. Martin NEJEDLÝ – Jaroslav SVÁTEK, Méridiennes, Toulouse 2009 (= Les Croisades Tardives 2)

287 s., ISBN 978-2-912025-56-2

Zatímco fenomén klasických křížových výprav je již dlouho fascinujícím předmětem historio-graphického zájmu, k intenzivnímu výzkumu křížových výprav pozdního středověku obrátili badatelé svůj zájem teprve nedávno. Výsledkem snah o mezinárodní propojení tohoto bádání je projekt *Les croisades tardives* (Pozdní křížové výpravy), zformovaný spoluprací Centra medievis-tických studií v Praze a Univerzity Toulouse II-Le Mirail. Kromě historiků z Francie a České republiky se na projektu podílí dlouhodobě i badatelé ze Španělska, Itálie či Velké Británie. V pořadí druhým z tištěných výstupů je sborník *La noblesse et la croisade à la fin du Moyen Âge* (Šlechta a křížová výprava na konci středověku), který se nicméně neomezuje jen na tzv. křížové výpravy pozdní, ale sleduje fenomén vztahu urozených ke kruciátům v širším časovém horizontu.

Příspěvky jsou rozčleněny na několik okruhů, přičemž první se věnuje otázce, jak pozdně středověká společnost, respektive šlechta jako její důležitá složka, přijímala či odmítala ideu křížové výpravy. Vztah francouzské šlechty k myšlence kruciátů na konci 13. století přibližuje Xavier Hélarý, u husitské nobility pak sleduje problematiku Pavel Soukup. Méně k samotné šlechtě jsou zaměřeny příspěvky Josefa Žemličky, jenž nastínil ohlas první křížové výpravy v Čechách, a Marie Bláhové, která vykreslila obraz protihusitských křížových výprav v soudobé historiografii.

Příspěvky následujícího tematického okruhu se věnují konkrétním osobnostem z řad šlechty a jejich úloze v pozdních křížových výpravách. Marie Radkovská přiblížila dílo velkého propagátora křížových výprav Philippa de Mézières, Giovanni Ricci pojednal o osobě ferrarského vévody Borsa d'Este, Laurent Vissière pak o Guillaumovi Caoursinovi, autorovi spisu o obléhání Rhodu. Vynechání nebyli ani dobrodruzi jako válečník Boucicaud v příspěvku Jacquesa Paviota. Na řadu přišly ale i osobnosti, které zůstávaly v souvislosti s křížovými výpravami nepovšimnuty, jako cestovatel, špión a vyslanec

Guillebert de Lannoy; Jaroslav Svátek předložil obraz jedince, u něhož se vojensko-politické poslání mísí s nevšední touhou cestovat a poznávat cizí kraje. V osobě Guilleberta je představen potenciální křižák, pro něhož se však svět islámu postupně stává spíše zdrojem poznání než cílem vojenských plánů.

V publikaci pochopitelně nechybí ani politika a mezinárodní vztahy. Vzájemně se prolínající problematice diplomatických misí Jiřího z Poděbrad, projektu Antonia Marinioho a zamýšlené protiturecké aliance byl dán prostor v příspěvcích Martina Nejedlého, Františka Šmahela, Jean-Françoise Lassalmonieho a Oliviera Marina. Svě místo dostala rovněž specifická témata, jakými byla sonda Philippa Contamina do působení řádu utrpení Ježíše Krista. Velmi cenný příspěvek Bertranda Schnerba pak vystopoval působení české šlechty na dvoře burgundských vévodů, přičemž přinesl i provokativní hypotézu, že jedním z dvořanů mohl být Jan Žižka.

Při celkovém zhodnocení monografie je třeba vyzdvihnout tematicky pestré složení příspěvků, které poskytují všestranný obraz zejména středo- a západoevropské šlechty a jejího chápání křížových výprav jak vzhledem k otázce identity své sociální skupiny, tak i určitého vývoje, jakým kruciáty a jejich nazírání prošly. Autoři neváhali přistoupit i k málo známým či z hlediska křížových výprav zdánlivě marginálním tématům, díky čemuž vyvstal obraz šlechty jako nadnárodní sociální skupiny mnohem plastičtější.

JAN BIEDERMAN

EDICE A POMOCNÉ VĚDY HISTORICKÉ

Gallus Anonymus: Kroniky a činy polských knížat a králů, přeložil Josef FÖRSTER, předmluva Martin WIHODA, poznámky M. WIHODA a Magdalena MORAVOVÁ, Argo, Praha 2009

162 s., ISBN 978-80-257-0206-2

Vydavatelství Argo před časem oživilo starší snahy domácích nakladatelství a rozhodlo se vydávat profilová díla středověkého kronikářství v českých překladech. S výjimkou prvního svazku *Deseti knih dějin* Řehoře z Toursu, který je reedicí, jsme se tak již měli možnost seznámit